

ORIGINAL ARTICLE

The Role of School Organizational Culture in the Relationship between Teachers' Digital Literacy and Educational Knowledge Sharing

Ali Biranvand^{1*}, Roya Arjmand Kermani², Zohrehasadat Hosseini³

1. Associate Professor, Department of Knowledge and Information Science, Payame Noor University, Tehran, Iran.
2. Assistant Professor, Department of Psychology, Payame Noor University, Tehran, Iran.
3. MSC, Department of Educational Sciences, Educational Research, Payame Noor University, Tehran, Iran.

*Correspondence

Ali Biranvand
E-mail: biranvand@pnu.ac.ir

Receive Date: 30/April/2026

Revise Date: 06/Aug/2026

Accept Date: 14/Aug/2026

How to cite

Biranvand, A., Arjmand Kermani, R., & Hosseini, Z.S. (2026). The Role of School Organizational Culture in the Relationship between Teachers' Digital Literacy and Educational Knowledge Sharing. *Digital and Smart Libraries Research*, 12(4), 17-34.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

The rapid expansion of digital technologies in recent years has fundamentally transformed teaching-learning processes, professional interactions, and knowledge management practices within educational systems. In this evolving landscape, teachers' digital literacy has emerged as a critical twenty-first century competency that plays a pivotal role in the effective integration of technology, the creation of digital content, and the facilitation of educational knowledge sharing. Beyond technical proficiency, digital literacy encompasses cognitive, social, and ethical dimensions that enable teachers to critically evaluate information, engage in collaborative networks, and actively participate in digital knowledge ecosystems. Despite its recognized importance, empirical evidence indicates that possessing digital skills alone does not necessarily lead to active engagement in knowledge-sharing behaviors. This gap suggests the presence of underlying organizational and cultural mechanisms that influence how individual competencies are translated into professional practices. Among these, school organizational culture, characterized by shared values, norms, trust, and collaborative orientations, plays a crucial role in shaping teachers' willingness to share knowledge and engage in collective learning processes.

Furthermore, in the context of digital transformation, the boundaries between educational institutions and information systems have become increasingly blurred. Schools are no longer merely sites of instruction but are evolving into knowledge-intensive environments that function similarly to digital libraries in terms of knowledge production, organization, storage, and dissemination. From this perspective, teachers' digital literacy can be seen as a key driver for effective interaction with digital information infrastructures, including digital libraries and knowledge management systems. Simultaneously, digital libraries are not only repositories of information but also interactive platforms that support knowledge exchange, collaboration, and continuous professional development. This conceptual convergence highlights the necessity of examining the dynamic interplay between digital literacy, organizational culture, and knowledge-sharing behaviors within educational contexts. Accordingly, the present study aims to investigate the mediating role of organizational culture in the relationship between teachers' digital literacy and educational knowledge sharing, while

also providing insights relevant to the design and development of digital knowledge environments and intelligent library systems.

Methodology

This study is applied in terms of purpose and employs a quantitative, descriptive-survey design. The statistical population consisted of teachers working in primary and secondary schools in Tehran during the 2025-2026 academic year. Using stratified random sampling, 320 participants were selected as the final sample. Data were collected through standardized questionnaires, including the Digital Literacy Scale (based on Carretero Gomez et al., 2017), Denison's Organizational Culture Scale, and a Knowledge Sharing Scale. The reliability of the overall instrument was confirmed with a Cronbach's alpha coefficient of 0.87, indicating satisfactory internal consistency. Data analysis was conducted using Partial Least Squares Structural Equation Modeling (PLS-SEM) with SmartPLS4 software.

Findings

The evaluation of the measurement model indicated that all factor loadings exceeded 0.60 and t-values were greater than 1.96, confirming the adequacy of construct validity. Additionally, convergent validity ($AVE > 0.50$) and composite reliability ($CR > 0.70$) were established for all constructs. The structural model results revealed that teachers' digital literacy has a positive and statistically significant effect on educational knowledge sharing ($\beta = 0.171$, $t = 3.548$, $p < 0.001$), although the effect size was weak ($f^2 = 0.026$). This finding indicates that digital competencies alone have a limited direct explanatory power for knowledge-sharing behaviors. In contrast, digital literacy demonstrated a very strong and significant effect on organizational culture ($\beta = 0.921$, $t = 92.029$, $p < 0.001$, $f^2 = 0.574$), highlighting its critical role in shaping organizational norms and interactions. Furthermore, organizational culture exhibited a strong and significant impact on knowledge sharing ($\beta = 0.751$, $t = 16.157$, $p < 0.001$, $f^2 = 0.502$), underscoring the importance of a supportive cultural context in promoting knowledge-sharing behaviors. The mediation analysis confirmed that organizational culture plays a significant mediating role in the relationship between digital literacy and knowledge sharing ($\beta = 0.802$, $t = 9.27$, $p < 0.001$). In addition, the coefficient of determination for educational knowledge sharing ($R^2 = 0.829$) indicates a high level of explanatory power of the model. Model fit indices also demonstrated a satisfactory fit ($GOF = 0.759$, $SRMR = 0.073$, $NFI = 0.831$).

Discussion and Conclusion

The findings suggest that while digital literacy is a necessary individual capability for interacting with digital technologies and information resources, its translation into actual knowledge-sharing behavior largely depends on the presence of a supportive, collaborative, and trust-based organizational culture. In other words, organizational culture acts as a mediating mechanism that fosters professional interactions, psychological safety, and collaborative norms, thereby enabling teachers to effectively share knowledge. These findings are consistent with theoretical perspectives in knowledge management and organizational culture, which emphasize the role of social context in activating knowledge processes. From a practical perspective, the results indicate that policies focusing solely on providing technological infrastructure in schools, without addressing cultural and organizational dimensions, are likely to have limited effectiveness. Therefore, educational interventions should simultaneously promote teachers' digital literacy and strengthen a learning-oriented organizational culture. Furthermore, given the functional similarities between schools and digital libraries in terms of knowledge management, the findings of this

study can inform the design and improvement of digital information systems and digital libraries, particularly in fostering interactive environments, enhancing knowledge-sharing cultures, and increasing user participation in knowledge creation and exchange.

In conclusion, this study proposes an integrated model demonstrating that the interaction between individual factors (digital literacy) and organizational factors (organizational culture) plays a crucial role in shaping knowledge-sharing behaviors. These insights contribute to the development of the knowledge management literature in educational contexts and offer practical implications for improving digital learning environments and intelligent knowledge systems.

KEY WORDS

Digital Literacy, Organizational Culture, Knowledge Sharing, Teachers, Structural Equation Modeling.

Copyright © 2026, by the author(s). Published by Payame Noor University, Tehran, Iran. This is an open access article under the CC BY 4.0 license (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0>)

<https://lib.journals.pnu.ac.ir/>

نقش فرهنگ سازمانی مدرسه در رابطه بین سواد دیجیتال معلمان و اشتراک‌گذاری دانش آموزشی

علی بیرانوند^{۱*}، رویا ارجمند کرمانی^۲، زهره السادات حسینی^۳

چکیده

این پژوهش با هدف بررسی نقش واسطه‌ای فرهنگ سازمانی مدرسه در رابطه بین سواد دیجیتال معلمان و اشتراک‌گذاری دانش آموزشی انجام شده است. این پژوهش از نظر هدف کاربردی و از نظر روش، توصیفی-پیمایشی با رویکرد کمی است. جامعه آماری شامل معلمان مقاطع ابتدایی استان تهران در سال تحصیلی-۱۴۰۶ بود که با استفاده از روش نمونه‌گیری طبقه‌ای تصادفی، ۳۲۰ نفر به‌عنوان نمونه انتخاب شدند. ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه‌های استاندارد سواد دیجیتال، فرهنگ سازمانی و اشتراک‌گذاری دانش بود. تحلیل داده‌ها با استفاده از مدل‌سازی معادلات ساختاری و روش حداقل مربعات جزئی (PLS) در نرم‌افزار SmartPLS4 انجام شد. یافته‌ها نشان داد که سواد دیجیتال معلمان تأثیر مثبت و معناداری بر اشتراک‌گذاری دانش آموزشی دارد ($t=3.548$, $\beta=0.171$), هرچند اندازه اثر آن ضعیف ($f^2=0.026$) برآورد شد. همچنین، سواد دیجیتال تأثیر بسیار قوی و معناداری بر فرهنگ سازمانی دارد ($\beta=0.921$, $t=92.029$, $f^2=0.574$) و فرهنگ سازمانی نیز تأثیر قوی و معناداری بر اشتراک‌گذاری دانش آموزشی دارد ($\beta=0.751$, $t=16.157$, $f^2=0.502$). نتایج آزمون میانجی‌گری نیز نشان داد که فرهنگ سازمانی نقش واسطه‌ای معناداری در رابطه بین سواد دیجیتال و اشتراک‌گذاری دانش آموزشی ایفا می‌کند ($\beta=0.802$, $t=9.27$). همچنین، مقدار ضریب تعیین برای متغیر اشتراک‌گذاری دانش آموزشی ($R^2=0.829$) نشان‌دهنده قدرت تبیین بالای مدل است. در مجموع، نتایج پژوهش نشان می‌دهد که اگرچه سواد دیجیتال به‌طور مستقیم بر اشتراک‌گذاری دانش تأثیر دارد، اما این تأثیر عمدتاً از طریق بستر فرهنگ سازمانی تقویت می‌شود. بنابراین، توسعه فرهنگ سازمانی مشارکتی و حمایتی در مدارس، پیش‌شرط بهره‌گیری اثربخش از توانمندی‌های دیجیتال معلمان در جهت ارتقای اشتراک‌گذاری دانش آموزشی است.

واژه‌های کلیدی

سواد دیجیتال، فرهنگ سازمانی، اشتراک‌گذاری دانش، معلمان، مدل‌سازی معادلات ساختاری.

۱. دانشیار، گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.
۲. استادیار، گروه روان‌شناسی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.
۳. کارشناسی ارشد، روه علوم تربیتی، گرایش تحقیقات آموزشی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.

*نویسنده مسئول: علی بیرانوند

رایانامه: biranvand@pnu.ac.ir

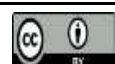
تاریخ دریافت: ۱۴۰۵/۰۲/۱۰

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۵/۰۵/۱۵

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۵/۰۵/۲۳

استناد به این مقاله:

بیرانوند، علی؛ ارجمند کرمانی، رویا و السادات حسینی، زهره (۱۴۰۴). نقش فرهنگ سازمانی مدرسه در رابطه بین سواد دیجیتال معلمان و اشتراک‌گذاری دانش آموزشی. پژوهش‌های کتابخانه‌های دیجیتال و هوشمند، ۱۲(۴)، ۱۷-۳۴.

مقدمه

در سال‌های اخیر، پیشرفت فناوری‌های دیجیتال تغییرات قابل توجهی را در فرآیندهای آموزش و یادگیری ایجاد کرده است. با گسترش روزافزون فناوری‌های دیجیتال در نظام‌های آموزشی، مدارس به‌عنوان نهادهای اصلی یادگیری با تغییرات بنیادینی در شیوه‌های آموزش، تعاملات حرفه‌ای و مدیریت دانش مواجه شده‌اند. در این میان، سواد دیجیتال معلمان به‌عنوان یکی از شایستگی‌های کلیدی قرن بیست‌ویکم، نقش تعیین‌کننده‌ای در بهره‌گیری مؤثر از فناوری و ارتقای کیفیت فرآیندهای آموزشی ایفا می‌کند (وهلفارت و واگنر، ۲۰۲۳).

سواد دیجیتال نه تنها شامل مهارت‌های فنی می‌شود، بلکه دربرگیرنده توانایی‌های ارتباطی، تولید محتوا، تفکر انتقادی و مشارکت در محیط‌های یادگیری دیجیتال است (وایدر و همکاران، ۲۰۲۶؛ سیاه‌رو دینو آگوس، ۲۰۲۶؛ ریدیکر، ۲۰۱۷). سواد دیجیتال معلمان به‌عنوان یکی از شایستگی‌های کلیدی، نقش تعیین‌کننده‌ای در بهره‌گیری مؤثر از فناوری و تسهیل فرآیندهای یاددهی-یادگیری ایفا می‌کند (سیاه‌رو دینو آگوس، ۲۰۲۶).

معلمان دارای سواد دیجیتال بالاتر، توانایی بیشتری در دسترسی، تولید و اشتراک‌گذاری دانش آموزشی دارند و می‌توانند به‌عنوان عاملان اصلی نوآوری در مدارس عمل کنند (ریدیکر، ۲۰۱۷). با این حال، تجربه نظام‌های آموزشی نشان می‌دهد که برخورداری از مهارت‌های دیجیتال، لزوماً به مشارکت فعال در اشتراک‌گذاری دانش و همکاری حرفه‌ای منجر نمی‌شود (یانگ، ۲۰۲۶). در این میان، فرهنگ سازمانی مدرسه به‌عنوان یک عامل کلیدی و تعیین‌کننده مطرح می‌شود. فرهنگ سازمانی با شکل‌دهی به هنجارها، ارزش‌ها و الگوهای رفتاری، می‌تواند زمینه را برای تعاملات حرفه‌ای، اعتماد متقابل و یادگیری جمعی فراهم کند یا بالعکس، مانعی در برابر این فرآیندها ایجاد نماید. پژوهش‌ها نشان داده‌اند که در محیط‌هایی که فرهنگ مشارکتی و حمایتی حاکم است، معلمان تمایل بیشتری به اشتراک‌گذاری دانش، همکاری و استفاده از فناوری‌های نوین دارند (نگوئین و همکاران، ۲۰۱۹).

یکی از مهم‌ترین پیامدهای توسعه سواد دیجیتال در مدارس تسهیل اشتراک‌گذاری دانش آموزشی میان معلمان است. اشتراک‌گذاری دانش، شامل تبادل تجربیات تدریس، منابع آموزشی و راهبردهای حل مسئله، از عوامل کلیدی در بهبود عملکرد آموزشی، نوآوری و یادگیری سازمانی در مدارس به شمار می‌رود (مرجانی و مرجانی طهیر، ۲۰۲۴؛ وانگ و نوه، ۲۰۱۰). فناوری‌های دیجیتال با فراهم‌سازی بسترهای ارتباطی و شبکه‌های حرفه‌ای، امکان تسهیل این فرآیند را فراهم کرده‌اند؛ با این حال، شواهد پژوهشی نشان می‌دهد که صرف دسترسی به فناوری و حتی برخورداری از

مهارت‌های دیجیتال، لزوماً به افزایش رفتارهای اشتراک‌گذاری دانش منجر نمی‌شود (ریس اندرسون، ۲۰۲۴).

این مسئله نشان‌دهنده وجود عوامل میانجی و زمینه‌ای است که می‌توانند بر نحوه تبدیل سواد دیجیتال به رفتارهای حرفه‌ای، از جمله اشتراک‌گذاری دانش، تأثیرگذار باشند. در این میان، فرهنگ سازمانی مدرسه به‌عنوان یک عامل کلیدی و تعیین‌کننده مطرح می‌شود. فرهنگ سازمانی با شکل‌دهی به هنجارها، ارزش‌ها و الگوهای رفتاری، می‌تواند زمینه را برای تعاملات حرفه‌ای، اعتماد متقابل و یادگیری جمعی فراهم کند. یا بالعکس، مانعی در برابر این فرآیندها ایجاد نماید. پژوهش‌ها نشان داده‌اند که در محیط‌هایی که فرهنگ مشارکتی و حمایتی حاکم است، معلمان تمایل بیشتری به اشتراک‌گذاری دانش، همکاری و استفاده از فناوری‌های نوین دارند (نگوئین، ۲۰۱۹). فرهنگ‌های سازمانی مبتنی بر اعتماد، مشارکت و یادگیری، زمینه را برای اشتراک‌گذاری دانش و تعاملات حرفه‌ای فراهم می‌کنند، در حالی که فرهنگ‌های فردگرا یا سلسله‌مراتبی ممکن است مانع این فرآیند شوند (نگوئین، ۲۰۲۴).

در سال‌های اخیر، ادبیات پژوهش تأکید فزاینده‌ای بر این نکته داشته است که تحول دیجیتال در آموزش، صرفاً یک مسئله فناورانه نیست، بلکه فرآیندی فرهنگی و سازمانی است (آوای‌سی‌دی، ۲۰۲۳). به بیان دیگر، اثربخشی سواد دیجیتال معلمان نیازمند وجود محیطی است که در آن ارزش‌های همکاری، اعتماد و یادگیری جمعی تقویت شده باشد. در چنین شرایطی، فرهنگ سازمانی می‌تواند به‌عنوان یک سازوکار کلیدی، نقش میانجی در تبدیل توانمندی‌های دیجیتال به رفتارهای اشتراک‌گذاری دانش ایفا کند. مرور ادبیات این حوزه نشان می‌دهد که مطالعات اندکی به بررسی هم‌زمان سه متغیر سواد دیجیتال، فرهنگ سازمانی و اشتراک‌گذاری دانش در بستر مدارس، به‌ویژه در مقطع ابتدایی، پرداخته‌اند. همچنین، نقش واسطه‌ای فرهنگ سازمانی در این رابطه، کمتر مورد توجه پژوهشگران قرار گرفته است. این خلأ پژوهشی، ضرورت انجام مطالعاتی را نشان می‌دهد که بتوانند سازوکارهای تأثیرگذاری سواد دیجیتال بر اشتراک‌گذاری دانش را در بستر واقعی مدارس تبیین کنند.

در عصر تحول دیجیتال، مرز میان نهادهای آموزشی و نظام‌های اطلاعاتی به‌طور فزاینده‌ای کمرنگ شده است و مدارس، به‌ویژه با گسترش فناوری‌های یادگیری، کارکردهایی مشابه با کتابخانه‌های دیجیتال در تولید، سازماندهی و اشتراک‌گذاری دانش پیدا کرده‌اند. در این میان، سواد دیجیتال معلمان را می‌توان به‌عنوان پیشران اصلی تعامل مؤثر با منابع و خدمات کتابخانه‌های دیجیتال در نظر گرفت؛ به‌گونه‌ای که معلمان دارای شایستگی‌های دیجیتال بالاتر، توانایی بیشتری در جستجو، ارزیابی، بازتولید و به‌اشتراک‌گذاری منابع اطلاعاتی دارند. از سوی دیگر، کتابخانه‌های

(وانگ و نوهه، ۲۰۱۰)، سازمانی (کابرا و کابرا، ۲۰۰۵)، فناوریانه (الوانی و لیدنر، ۲۰۰۱)، فرهنگی (فولان و کوپین، ۲۰۲۰) اشاره نمود.

سواد دیجیتال معلمان و اشتراک گذاری دانش

سواد دیجیتال اصطلاحی است که به طور سنتی به میزان توانایی یک فرد در استفاده از دستگاه‌های دیجیتال تعاملی برای زندگی و کار، مانند رایانه‌ها و تلفن‌های هوشمند، و همچنین خدماتی که از طریق این دستگاه‌ها ارائه می‌شود، اشاره دارد. سواد دیجیتال در معنای مدرن و گسترده آن، ترکیبی از مهارت دیجیتال، مهارت دیجیتال و آگاهی دیجیتال است (گریفین، ۲۰۲۱).

سواد دیجیتال یک مهارت حیاتی در دوران معاصر است که شامل مهارت فنی، سواد اطلاعاتی و رسانه‌ای، سواد داده و موارد دیگر می‌شود. رشته‌های دیگری نیز وجود دارند که در مفهوم گسترده سواد دیجیتال گنجانده شده‌اند، از جمله امنیت سایبری، ایمنی آنلاین و ارتباطات مسئولانه. اهمیت تفکر انتقادی در زمینه‌های دیجیتال و حوزه نوظهور رفاه دیجیتال مورد بررسی قرار می‌گیرد.

چالش‌هایی در دستیابی به سواد دیجیتال وجود دارد، از جمله فقدان چارچوب‌های مشترک و موانع متنوعی مانند دسترسی به فناوری، مقرون به صرفه بودن و تفاوت‌های فرهنگی. در نهایت، سواد دیجیتال چیزی است که نیاز به مشارکت ذینفعان مختلف، از جمله مربیان، دولت‌ها، ارائه دهندگان فناوری و سازمان‌های اجتماعی دارد. نیاز مبرمی به یک رویکرد مشارکتی و چندجانبه برای رسیدگی به این چالش‌ها و نیاز به توافق مشترک در مورد چپستی سواد دیجیتال وجود دارد (فین، ۲۰۲۵).

فرهنگ سازمانی و سواد دیجیتال معلمان

یکی دیگر از موانع مهم توسعه سواد دیجیتال در بین معلمان، تفاوت‌ها و محدودیت‌های فرهنگی است. پیشینه‌های فرهنگی متنوع می‌تواند بر نحوه درک و اجرای سواد دیجیتال تأثیر بگذارد (فین، ۲۰۲۵). فرهنگ سازمانی از طریق تأثیر بر نگرش‌ها، باورها و هنجارهای اجتماعی می‌تواند تأثیر قابل توجهی بر پذیرش و استفاده از فناوری‌های دیجیتال داشته باشد. اگرچه، معلمان ممکن است به دلیل مقاومت در برابر تغییر، ترس از شکست یا نگرانی از نقض هنجارهای اجتماعی، از استفاده مؤثر فناوری در آموزش اجتناب کنند (هو و براس، ۲۰۰۷)، اما، نتایج تحقیقات نشان می‌دهد که، فرهنگ سازمانی تأثیر مثبت و معناداری بر تمایل کارکنان به اشتراک گذاری دانش دارد (نگوئین و همکاران، ۲۰۱۹).

دیجیتال نه تنها به عنوان مخازن دانش، بلکه به عنوان بسترهای تعاملی مدیریت دانش، نقش مهمی در تسهیل یادگیری حرفه‌ای و اشتراک گذاری دانش در میان معلمان ایفا می‌کنند. در نتیجه، تقویت سواد دیجیتال در مدارس می‌تواند به ارتقای بهره‌گیری از ظرفیت‌های کتابخانه‌های دیجیتال و شکل‌گیری شبکه‌های دانشی پویا منجر شود؛ امری که در نهایت به بهبود کیفیت یادگیری، توسعه فرهنگ اشتراک دانش و تحقق اهداف نظام‌های آموزشی هوشمند کمک خواهد کرد.

بر این اساس، پژوهش حاضر درصدد است تا با بررسی نقش واسطه‌ای فرهنگ سازمانی مدرسه، به این پرسش اساسی پاسخ دهد که سواد دیجیتال معلمان چگونه و از طریق چه سازوکارهایی به اشتراک گذاری دانش آموزشی منجر می‌شود. نتایج این پژوهش می‌تواند به سیاست‌گذاران آموزشی و مدیران مدارس در طراحی مداخلات مؤثر برای ارتقای فرهنگ همکاری و بهره‌گیری اثربخش از فناوری‌های دیجیتال کمک نماید.

مبانی نظری

اشتراک گذاری دانش در مدارس

اشتراک گذاری دانش در مدارس فرآیندی چندوجهی است که به طور قابل توجهی به توسعه سرمایه فکری مدرسه و جوامع یادگیری حرفه‌ای کمک می‌کند. این امر شامل تبادل اطلاعات، مهارت‌ها و تخصص بین معلمان و رهبران مدرسه است که می‌تواند نتایج آموزشی را افزایش داده و فرهنگ مشارکتی را تقویت کند (مرجانی و مرجانی طهیر، ۲۰۲۴).

اشتراک گذاری دانش فرآیندی است که در آن افراد اطلاعات، تجربه‌ها، مهارت‌ها و آموخته‌های خود را با دیگران به اشتراک می‌گذارند تا از این طریق یادگیری جمعی، حل مسائل و بهبود عملکرد سازمانی تقویت شود (نوناکا و تاکیچی، ۱۹۹۵). در محیط مدرسه، این مفهوم به معنای انتقال و به اشتراک گذاری دانش آموزشی، تجربیات تدریس و روش‌های یادگیری میان معلمان است (بیرانوند و همکاران، ۱۴۰۴).

معلمانی که دانش خود را در اختیار دیگران قرار می‌دهند، به ارتقای سطح کیفی آموزش، افزایش خلاقیت آموزشی و بهبود همکاری میان همکاران کمک می‌کنند (کابرا و کابرا، ۲۰۰۵). اشتراک گذاری دانش تنها به تبادل اطلاعات محدود نمی‌شود، بلکه شامل همکاری فعال، ایجاد اعتماد متقابل، و بهره‌برداری از فناوری‌های دیجیتال برای انتقال دانش نیز است. در نتیجه، وجود فرهنگ سازمانی حمایتی و مهارت‌های دیجیتال معلمان، نقش مهمی در تقویت این فرایند دارد (وانگ و نوهه، ۲۰۱۰). از جمله موانع اشتراک گذاری دانش در مدارس می‌توان به موانع فردی

پیشینه پژوهش

در سال‌های اخیر، پژوهش‌های متعددی به بررسی نقش سواد دیجیتال در بهبود عملکرد حرفه‌ای معلمان و ارتقای تعاملات آموزشی پرداخته‌اند. برای مثال، زنگ و همکاران^۱ (۲۰۲۵) نشان دادند که سواد دیجیتال معلمان تأثیر مثبتی بر اشتراک‌گذاری دانش و توسعه سرمایه اجتماعی فنی در محیط‌های آموزشی دارد. نتایج این پژوهش بیانگر آن است که توانمندی‌های دیجیتال می‌توانند از طریق تقویت تعاملات حرفه‌ای، زمینه‌ساز تبادل دانش میان معلمان شوند.

ووهلفارت و واگنر (۲۰۲۳) به بررسی نقش معلمان در فرایند دیجیتالی شدن آموزش پرداختند و نشان دادند که سواد دیجیتال به‌عنوان یک شایستگی کلیدی، نقش مهمی در پذیرش فناوری و به‌کارگیری آن در فعالیت‌های آموزشی و همکاری حرفه‌ای ایفا می‌کند. همچنین، ون‌لار و همکاران (۲۰۲۵) در یک مطالعه مروری نشان دادند که مهارت‌های دیجیتال با رفتارهای مشارکتی و اشتراک‌گذاری دانش رابطه معناداری دارند.

پژوهش‌ها نشان می‌دهند که فرهنگ سازمانی نقش مهمی در تسهیل یا تضعیف اشتراک‌گذاری دانش دارد. وانگ و نوهه (۲۰۱۰) در یک مطالعه مروری جامع نشان دادند که عواملی مانند اعتماد، هنجارهای همکاری و حمایت سازمانی، پیش‌بینی‌کننده‌های اصلی رفتارهای اشتراک‌گذاری دانش هستند. به بررسی نقش مدیران مدارس و شیوه‌های اشتراک دانش در افزایش کیفیت یادگیری در مدارس پرداخته است. یافته‌های پژوهش آنها نشان می‌دهد که، نقش مدیران مدارس و شیوه‌های اشتراک دانش، چه بین مدیران و معلمان و چه در بین معلمان و کارکنان، در بهبود کیفیت یادگیری نقش دارد. و اشتراک‌گذاری دانش در هر سطحی موجب توسعه مهارت‌ها و بهبود سیستم آموزش می‌شود (مرجانی و مرجانی طهیر، ۲۰۲۴).

در حوزه آموزش، گیل-فلورس و همکاران^۲ (۲۰۲۴) بیان کردند که استفاده مؤثر از فناوری‌های اطلاعاتی در مدارس، به‌شدت تحت تأثیر عوامل سازمانی و فرهنگی قرار دارد. نتایج این پژوهش نشان داد که محیط‌های آموزشی با فرهنگ حمایتی، استفاده بیشتری از فناوری و تعاملات حرفه‌ای دارند.

علاوه بر این، گزارش‌های بین‌المللی نیز بر این موضوع تأکید دارند که تحول دیجیتال در آموزش، بیش از آنکه یک مسئله فناورانه باشد، یک فرآیند فرهنگی و سازمانی است. گزارش (اوی‌سی‌دی) (۲۰۲۳) نشان می‌دهد که موفقیت در پیاده‌سازی فناوری‌های آموزشی مستلزم ایجاد فرهنگ سازمانی یادگیرنده و مشارکتی است. با وجود این، بررسی ادبیات نشان می‌دهد که اگرچه رابطه میان سواد دیجیتال و عملکرد آموزشی معلمان، همچنین نقش فرهنگ سازمانی در تسهیل اشتراک‌گذاری دانش، در

پژوهش‌های مختلف بررسی شده است، اما چند خلاء مهم همچنان در ادبیات وجود دارد. نخست، اغلب پژوهش‌ها این متغیرها را به‌صورت مستقل یا در قالب روابط دوتایی مطالعه کرده‌اند و نقش واسطه‌ای فرهنگ سازمانی مدرسه در تبیین سازوکار اثرگذاری سواد دیجیتال بر اشتراک‌گذاری دانش آموزشی کمتر مورد توجه قرار گرفته است.

دوم، بیشتر مطالعات در محیط‌های دانشگاهی، سازمان‌های تجاری یا نظام‌های آموزشی کشورهای دیگر انجام شده‌اند و شواهد تجربی اندکی از مدارس ایران، به‌ویژه مدارس ابتدایی، در دسترس است. سوم، پژوهش‌های پیشین معمولاً سواد دیجیتال را به‌عنوان یک توانمندی فردی بررسی کرده‌اند، در حالی که پژوهش حاضر با ارائه یک مدل یکپارچه نشان می‌دهد که این توانمندی چگونه از طریق فرهنگ سازمانی مدرسه به رفتارهای اشتراک‌گذاری دانش منجر می‌شود. بنابراین، نوآوری این پژوهش تنها در بررسی روابط میان متغیرها نیست، بلکه در تبیین سازوکار میانجی فرهنگ سازمانی مدرسه در بستر مدارس ابتدایی دولتی شهر تهران است.

انتخاب معلمان مدارس ابتدایی دولتی شهر تهران نیز دارای اهمیت نظری و کاربردی است. دوره ابتدایی، زیربنای شکل‌گیری مهارت‌ها و شایستگی‌های یادگیری دانش‌آموزان محسوب می‌شود و کیفیت عملکرد معلمان این دوره، تأثیر بلندمدتی بر موفقیت تحصیلی و اجتماعی دانش‌آموزان دارد. از سوی دیگر، شهر تهران به‌عنوان بزرگ‌ترین و متنوع‌ترین نظام آموزشی کشور، از نظر تفاوت‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و دسترسی به فناوری، شرایطی متفاوت از بسیاری از استان‌ها دارد. این تنوع موجب می‌شود که مدارس تهران نمونه‌ای مناسب برای بررسی تعامل میان سواد دیجیتال، فرهنگ سازمانی و اشتراک‌گذاری دانش باشند. علاوه بر این، اجرای برنامه‌های تحول دیجیتال در مدارس دولتی تهران طی سال‌های اخیر، ضرورت بررسی عوامل سازمانی مؤثر بر موفقیت این برنامه‌ها را بیش از پیش آشکار کرده است.

از این رو، نتایج این پژوهش می‌تواند علاوه بر توسعه ادبیات نظری، شواهد کاربردی ارزشمندی برای سیاست‌گذاران آموزشی و مدیران مدارس در طراحی برنامه‌های توسعه حرفه‌ای معلمان فراهم آورد.

در پژوهش‌های داخلی نیز موضوع سواد دیجیتال و اشتراک‌گذاری دانش مورد توجه قرار گرفته است، هرچند اغلب این مطالعات به صورت جداگانه به این متغیرها پرداخته‌اند. برای مثال، احمدی و رضایی (۱۴۰۱) نشان دادند که سواد دیجیتال معلمان تأثیر مثبت و معناداری بر کیفیت تدریس و استفاده از فناوری‌های آموزشی دارد. همچنین، نتایج پژوهش حسینی و همکاران (۱۴۰۰) نشان داد که سطح بالاتر سواد دیجیتال، موجب افزایش تعاملات حرفه‌ای و تمایل به اشتراک‌گذاری منابع آموزشی می‌شود.

مرور نظام‌مند پژوهش‌های داخلی و خارجی نشان می‌دهد که سواد دیجیتال معلمان به‌عنوان یکی از عوامل کلیدی در ارتقای تعاملات حرفه‌ای و تسهیل اشتراک‌گذاری دانش آموزشی شناخته

می‌پردازد و می‌کوشد درک جامع‌تری از تعامل میان این متغیرها در محیط‌های آموزشی ارائه دهد.

با توجه به هدف پژوهش حاضر، و نتایج تحقیقات پیشین، فرضیه‌های پژوهش حاضر به صورت زیر ارائه می‌شود:

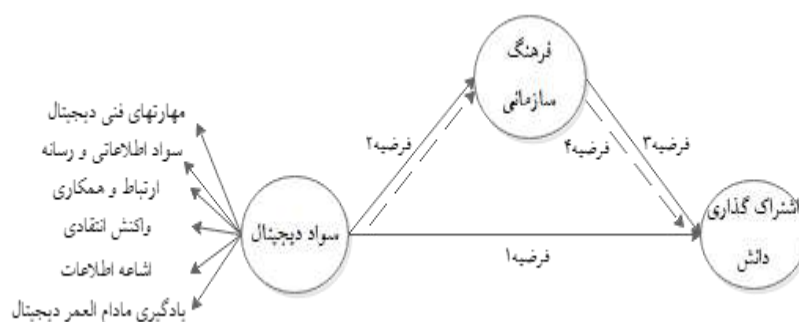
۱. ابعاد سواد دیجیتال معلمان بر اشتراک‌گذاری دانش آموزشی معلمان تأثیر معناداری دارند.

۲. ابعاد سواد دیجیتال معلمان بر فرهنگ سازمانی مدرسه تأثیر معناداری دارد.

۳. فرهنگ سازمانی مدرسه بر اشتراک‌گذاری دانش آموزشی معلمان تأثیر معناداری دارد.

۴. فرهنگ سازمانی مدرسه در رابطه بین ابعاد سواد دیجیتال معلمان و اشتراک‌گذاری دانش آموزشی نقش میانجی دارد.

به منظور درک بهتر روابط بین متغیرهای مورد مطالعه، مدل مفهومی به صورت زیر ارائه می‌گردد:

شکل ۱. مدل مفهومی پژوهش

شرایطی، مطابق توصیه کرجسی و مورگان (۱۹۷۰) و همچنین رهنمودهای مدل‌یابی معادلات ساختاری، استفاده از حجم نمونه ۳۰۰ تا ۳۵۰ نفر برای دستیابی به توان آماری مناسب کفایت دارد (هایر و همکاران، ۲۰۲۱). با توجه به احتمال عدم تکمیل پرسشنامه توسط جامعه آماری، ۴۰۰ پرسشنامه توزیع گردید. از این میان ۳۲۰ پرسشنامه سالم گردآوری شد. در این پژوهش، به‌منظور انتخاب نمونه آماری مناسب، از روش نمونه‌گیری طبقه‌ای تصادفی^۲ استفاده شده است. ابزار گردآوری داده‌ها در این پژوهش پرسشنامه ترکیبی شامل: مقیاس ارزیابی سواد دیجیتال کارتر و گومز و همکاران^۳ (۲۰۱۷)، مقیاس فرهنگ سازمانی دنیسون^۴ (۲۰۰۰)، و مقیاس اشتراک‌گذاری دانش لی^۵ (۲۰۱۸) است. به منظور تحلیل داده‌ها، از SPSS^{۲۶} برای آزمون آماری در بخش توصیفی و از Smart-PLS^۴

شده و از سوی دیگر، فرهنگ سازمانی مدرسه نیز به‌عنوان بستر شکل‌گیری رفتارهای مشارکتی و یادگیری جمعی، نقش تعیین‌کننده‌ای در تقویت یا تضعیف این فرآیند ایفا می‌کند. با این حال، بخش عمده‌ای از مطالعات پیشین، این متغیرها را به صورت مجزا یا در قالب روابط دوتایی مورد بررسی قرار داده‌اند و کمتر به تبیین یک مدل یکپارچه که بتواند سازوکارهای تأثیرگذاری آن‌ها را توضیح دهد، پرداخته‌اند. به‌ویژه، نقش واسطه‌ای فرهنگ سازمانی در تبدیل توانمندی‌های دیجیتال معلمان به رفتارهای واقعی اشتراک‌گذاری دانش، به صورت محدود مورد توجه قرار گرفته است. افزون بر این، کمبود پژوهش‌های تجربی در بستر مدارس، به‌خصوص در مقطع ابتدایی و در زمینه‌های بومی، بر اهمیت پرداختن به این موضوع می‌افزاید.

از این‌رو، پژوهش حاضر با هدف پر کردن این خلأ، به بررسی نقش واسطه‌ای فرهنگ سازمانی مدرسه در رابطه بین سواد دیجیتال معلمان و اشتراک‌گذاری دانش آموزشی

روش انجام پژوهش

پژوهش حاضر از نوع کمی و از نظر هدف، تبیینی-کاربردی است که به شیوه توصیفی-پیمایشی انجام شد. جامعه آماری این پژوهش شامل تمامی معلمان شاغل در مدارس ابتدایی دولتی شهر تهران در سال تحصیلی ۱۴۰۵-۱۴۰۶ است. مدارس غیردولتی، نمونه‌دولتی، شاهد، استثنایی و سایر مدارس با ساختار مدیریتی متفاوت، در دامنه این پژوهش قرار نگرفتند تا از ایجاد ناهمگنی ناشی از تفاوت در سیاست‌های مدیریتی، منابع آموزشی و فرهنگ سازمانی جلوگیری شود و قابلیت مقایسه بین واحدهای مورد مطالعه افزایش یابد.

برای آزمون روابط بین متغیرها و بررسی نقش واسطه‌ای چندبعدی فرهنگ سازمانی، رویکرد تحلیل معادلات ساختاری^۱ استفاده گردید. بر اساس آمارهای منتشرشده، تعداد دقیق معلمان مدارس ابتدایی دولتی شهر تهران در سال اجرای پژوهش به‌صورت عمومی در دسترس نبود؛ از این‌رو جامعه پژوهش به‌عنوان یک جامعه بزرگ در نظر گرفته شد. در چنین

2. Stratified Random Sampling

3. Carretero Gomez et al

4. Denison

5. Lee

1. Structural Equation Modeling (SEM)

برای تحلیل داده‌ها در بخش معادلات ساختاری مبتنی بر حداقل مربعات جزئی استفاده گردید. نتایج آزمون پایایی در مطالعه مقدماتی نشان داد که مقدار آلفای کرونباخ برای کل پرسشنامه برابر ۰/۸۷ بوده که نشان‌دهنده پایایی بسیار خوب ابزار است.

جدول ۱. خلاصه ویژگی‌های ابزارهای سنجش پژوهش

متغیر	مؤلفه‌ها (ابعاد)	تعداد گویه	پایایی (الفای کرونباخ)	منبع اصلی
سواد دیجیتال	مهارت فناوری، امنیت شخصی، مهارت انتقادی، امنیت دستگاه‌ها، مهارت اطلاعاتی، مهارت ارتباطی	۳۰	۰/۹۷۸	رودریگوئز و همکاران (۲۰۱۶)
فرهنگ سازمانی	مشارکت و درگیر شدن، سازگاری و انسجام، حمایت و اعتماد، مأموریت و جهت‌گیری	۱۳	۰/۸۲۰	دنيسون (۲۰۰۰)
اشتراک‌گذاری دانش	اشتراک دانش ضمنی، اشتراک دانش صریح	۶	۰/۸۶۰	لی (۲۰۱۸)

شدند. از منظر تحصیلات ۵۶/۹ درصد دارای مدرک کارشناسی، ۳۶/۹ درصد دارای مدرک کارشناسی ارشد، و ۶/۳ درصد دارای مدرک دکتری بودند.

یافته‌های توصیفی

مدل مفهومی پژوهش شامل ۸ سازه اصلی و ۴۲ گویه با طیف لیکرت پنج درجه است. آمار توصیفی مربوط به پاسخ‌دهندگان به هر یک از سازه‌های پژوهش به همراه آماره کولموگروف-اسمیرنوف جهت بررسی نرمال بودن داده‌ها در جدول ۲ ارائه شده است.

یافته‌های پژوهش

از میان ۳۲۰ پرسشنامه دریافتی، از منظر جنسیت ۱۲۹ نفر (۴۰ درصد) مرد و ۱۹۱ نفر (۶۰ درصد) زن بودند. از منظر سن، گروه سنی آموزگاران بالاتر از ۳۵ سال ۳۱/۶ درصد، گروه سنی ۳۱ تا ۳۵ سال، ۲۲/۸ درصد، گروه سنی ۲۶ تا ۳۰ سال، ۲۸ درصد و گروه سنی ۲۰ تا ۲۵ سال، ۱۷/۵ درصد جمعیت را شامل شدند. از منظر سابقه خدمت، معلمان با سابقه خدمت بیش از ۱۵ سال، ۳۲/۵ درصد، سابقه خدمت ۱۱ تا ۱۵ سال، ۱۰/۹ درصد، معلمان با سابقه خدمت ۶ تا ۱۰ سال، ۱۰/۳ درصد و سابقه خدمت کمتر از ۵ سال ۱۰/۳ درصد را شامل

جدول ۲. شاخص‌های آمار توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیرهای پژوهش	سازه‌های پژوهش	میانگین	انحراف معیار	آماره KS	مقدار معناداری	چولگی	کشیدگی
سواد دیجیتال	مهارت‌های فنی دیجیتال	۳/۱۷۹	۱/۷۰۰	۰/۱۰۹	۰/۰۰۰	-۰/۴۲۴	-۰/۸۸۶
	سواد اطلاعاتی و رسانه	۳/۲۱۳	۱/۱۷۹				
	ارتباط و همکاری	۳/۵۱۲	۱/۲۱۰				
	واکنش انتقادی	۳/۳۶۰	۰/۸۸۳				
	اشاعه اطلاعات	۳/۳۴۵	۱/۸۳۸				
	یادگیری مادام‌العمر دیجیتال	۳/۳۲۰	۰/۸۶۶				
فرهنگ سازمانی	---	۳/۳۲۷	۱/۰۰۴	۰/۰۹۱	۰/۰۰۰	-۰/۳۵۰	-۰/۸۲۳
اشتراک‌گذاری دانش	---	۳/۴۲۱	۱/۰۷۷	۰/۰۸۷	۰/۰۰۰	-۰/۴۲۱	-۰/۷۹۲

۰/۰۵ به‌دست آمده است، بنابراین توزیع داده‌ها نرمال نیست. و می‌توان از روش‌های پارامتریک برای تحلیل داده‌ها استفاده کرد. همچنین، از مقادیر چولگی و کشیدگی در دامنه قابل قبول (±۲) قرار دارند که نشان می‌دهد توزیع داده‌ها انحراف شدید از نرمال بودن ندارد و برای تحلیل با مدل‌یابی معادلات ساختاری مبتنی بر حداقل مربعات جزئی مناسب است؛ زیرا این روش

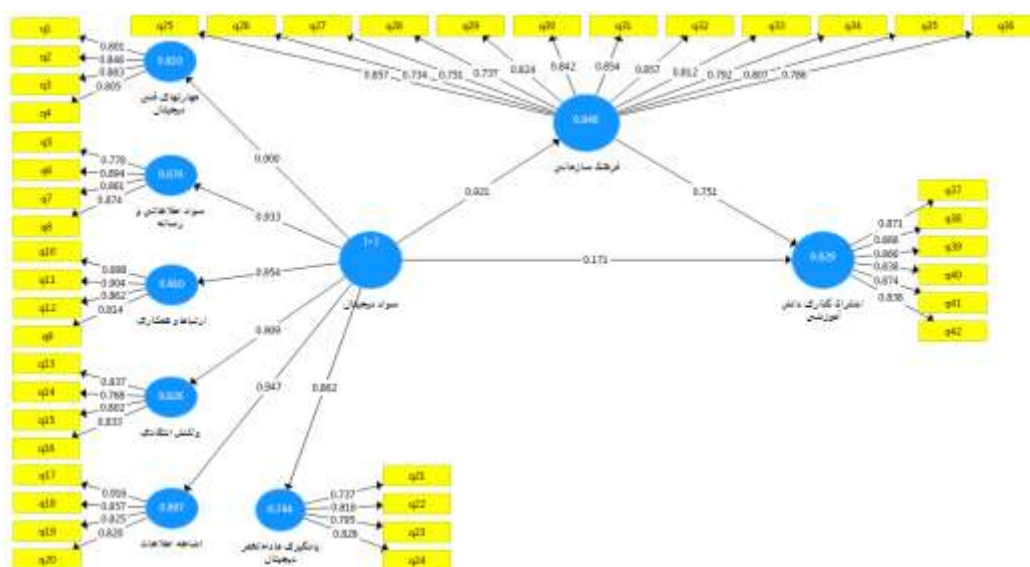
با توجه به داده‌های جدول ۲، ۳۲۰ پرسشنامه سالم گردآوری شده است. این نتایج نشان‌دهنده حد متوسط پراکندگی در مورد میانگین و انحراف معیار متغیرهای پژوهش است که می‌تواند در تحلیل‌های بعدی برای بررسی روابط بین متغیرها مورد استفاده قرار گیرد. براساس نتایج جدول ۲، مقادیر آزمون کولموگروف-اسمیرنوف در تمامی موارد بزرگتر از سطح خطا

شده است. همچنین، به منظور بررسی معناداری روابط متغیرهای مدل از روش خودگردان سازی (بوت استرپ) استفاده شد که آماره t را به دست می‌دهد. در سطح خطای ۵٪ اگر مقدار آماره بوت استرپینگ بزرگتر از ۱/۹۶ باشد همبستگی‌های مشاهده شده معنادار است. آماره t و مقدار بوت استرپینگ برای سنجش معناداری روابط نیز در شکل ۳ آمده است.

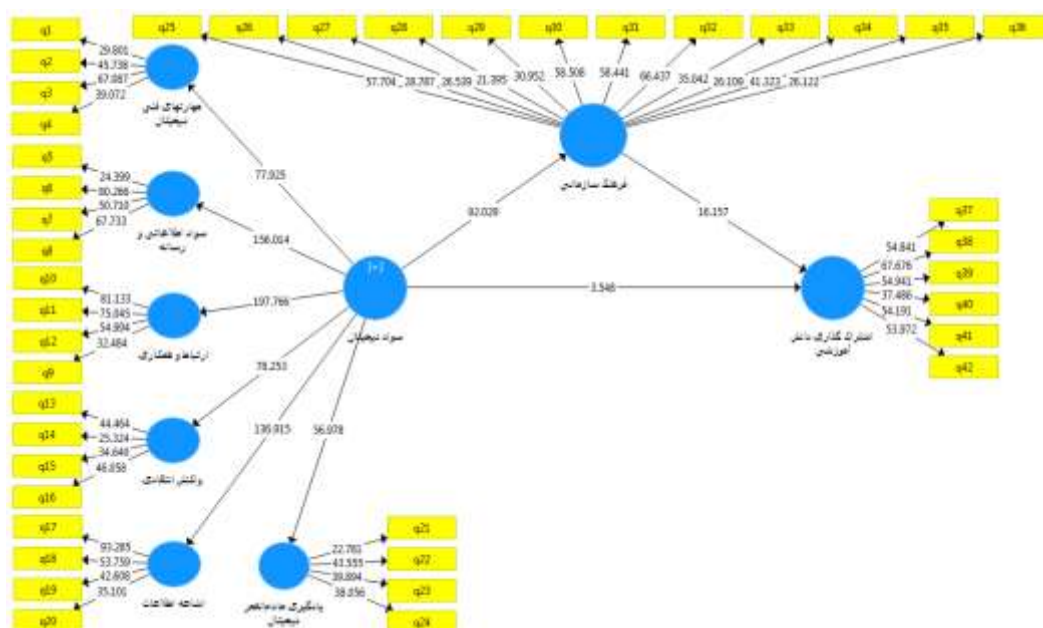
نسبت به نقض فرض نرمال بودن حساسیت کمتری دارد(هایر و همکاران، ۲۰۲۱).

اعتبارسنجی مدل پژوهش

برای اعتبارسنجی مدل از تکنیک حداقل مربعات جزئی استفاده شد. نتایج حاصل از اجرای مدل در حالت تخمین استاندارد، جهت و شدت رابطه میان متغیرها را نشان می‌دهد. خروجی نرم افزار Smart-PLS برای تخمین استاندارد در شکل ۲ ارائه

شکل ۲. خروجی اعتبارسنجی مدل با روش حداقل مربعات جزئی

شکل ۳. معناداری روابط متغیرها با روش حداقل مربعات جزئی (بوت استرپینگ)

بخش بیرونی مدل پژوهش (مدل اندازه گیری)

برخوردار است. قدرت رابطه بین گویه‌ها با عوامل مربوط به وسیله بارعاملی و معناداری آنها با آماره t مورد سنجش قرار گرفته است.

بخش بیرونی مدل نشان می‌دهد گویه‌هایی که برای سنجش هریک از عوامل اصلی در نظر گرفته شده، از اعتبار کافی

جدول ۳. مقادیر مربوط به بارعاملی و معناداری مولفه های مدل

متغیرهای پژوهش	سازه‌های پژوهش	تعداد گویه	بارعاملی	آماره t	سطح معناداری
سواد دیجیتال	مهارت‌های فنی دیجیتال	۴	۰/۸۶۰	۲۹/۸۰۱	۰/۰۰۰
	سواد اطلاعاتی و رسانه	۴	۰/۸۴۳	۴۵/۳۹۰	۰/۰۰۰
	ارتباط و همکاری	۴	۰/۸۳۲	۲۴/۲۱۰	۰/۰۰۰
	واکنش انتقادی	۴	۰/۸۹۳	۸۰/۸۸۳	۰/۰۰۰
	اشاعه اطلاعات	۴	۰/۸۷۸	۵۰/۸۳۸	۰/۰۰۰
	یادگیری مادام العمر دیجیتال	۴	۰/۸۶۹	۶۷/۸۶۶	۰/۰۰۰
فرهنگ سازمانی	---	۱۲	۰/۸۷۵	۵۷/۰۰۴	۰/۰۰۰
اشتراک گذاری دانش	---	۶	۰/۸۴۱	۳۸/۰۷۷	۰/۰۰۰

اندازه‌گیری از روایی همگرا برخوردار هستند. برای بررسی پایایی هریک از سازه‌ها، پایایی ترکیبی (CR) و آلفای کرونباخ (α) برآورد شده است. روایی همگرا و پایایی سازه‌های پژوهش در جدول ۴ ارائه شده است.

در تمامی موارد، مقادیر بارهای عاملی مشاهده شده بزرگتر از ۰/۶ به دست آمده است و آماره t نیز بزرگتر از ۱/۹۶ می‌باشد. بنابراین مدل بیرونی (اندازه‌گیری) مورد تایید می‌باشد. روایی همگرا نشان می‌دهد چقدر متغیرهای یک سازه با همدیگر همراستا هستند. اگر برآورد میانگین واریانس استخراجی (AVE) از ۰/۵ بیشتر باشد، سازه‌های مدل

جدول ۴. روایی و پایایی ابعاد پرسشنامه

متغیرهای پژوهش	سازه‌های پژوهش	AVE	آلفای کرونباخ	پایایی ترکیبی (CR)	ضریب رو (Rho)
سواد دیجیتال	مهارت‌های فنی دیجیتال	۰/۶۹۷	۰/۸۵۵	۰/۹۰۲	۰/۸۵۹
	سواد اطلاعاتی و رسانه	۰/۷۲۸	۰/۸۷۴	۰/۹۱۴	۰/۸۸۰
	ارتباط و همکاری	۰/۷۵۷	۰/۸۹۳	۰/۹۲۶	۰/۸۹۶
	واکنش انتقادی	۰/۶۵۶	۰/۸۲۵	۰/۸۸۴	۰/۸۲۹
	اشاعه اطلاعات	۰/۷۲۲	۰/۸۷۷	۰/۹۱۶	۰/۹۹۱
	یادگیری مادام العمر دیجیتال	۰/۶۳۲	۰/۸۰۵	۰/۸۷۳	۰/۸۰۷
فرهنگ سازمانی	---	۰/۶۴۹	۰/۹۵۰	۰/۹۵۷	۰/۹۵۲
اشتراک گذاری دانش آموزشی	---	۰/۷۴۴	۰/۹۳۱	۰/۹۵۷	۰/۹۵۲

روایی واگرا معیار دیگری است که نشان می‌دهد گویه‌های یک سازه با گویه‌های دیگر سازه‌های پژوهش همپوشانی ندارد. ماتریس روایی واگرا در جدول ۵ ارائه شده است.

اطلاعات جدول ۴ نشان می‌دهد که، میانگین واریانس استخراج شده برای هر یک از سازه‌ها بزرگتر از ۰/۵ است بنابراین روایی همگرا وجود دارد. آلفای کرونباخ، و پایایی ترکیبی تمامی سازه‌ها نیز بزرگتر از ۰/۷ است، بنابراین پایایی مورد تأیید است.

جدول ۵. ماتریس سنجش روایی واگرا

سازه‌های پژوهش	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹
سواد دیجیتال (۱)	۰/۸۷۰								
مهارت‌های فنی دیجیتال (۲)	۰/۶۲۶	۰/۸۵۵							
سواد اطلاعاتی و رسانه (۳)	۰/۶۶۹	۰/۸۰۷	۰/۸۶۲						
ارتباط و همکاری (۴)	۰/۶۵۴	۰/۷۵۲	۰/۸۲۰	۰/۸۵۳					
واکنش انتقادی (۵)	۰/۶۶۵	۰/۷۴۷	۰/۷۶۲	۰/۷۳۳	۰/۷۷۰				
اشاعه اطلاعات (۶)	۰/۶۷۹	۰/۷۶۵	۰/۷۰۸	۰/۸۶۸	۰/۶۲۱	۰/۸۰۶			

سازدهای پژوهش	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹
یادگیری مادام العمر دیجیتال (۷)	۰/۶۰۳	۰/۷۲۵	۰/۶۳۲	۰/۶۵۴	۰/۶۰۰	۰/۷۵۱	۰/۸۳۵		
فرهنگ سازمانی (۸)	۰/۶۶۶	۰/۷۴	۰/۶۵۵	۰/۶۹۴	۰/۶۰۹	۰/۷۹۴	۰/۷۷۲	۰/۸۱۰	
اشتراک گذاری دانش آموزشی (۹)	۰/۶۹۷	۰/۷۱۴	۰/۶۳۳	۰/۶۵۳	۰/۶۶۲	۰/۶۲۹	۰/۶۶۸	۰/۷۴۸	۰/۷۹۵

بخش درونی پژوهش (مدل ساختاری)

روابط میان سازه‌های اصلی پژوهش در جدول ۶ ارائه شده است.

براساس جدول ۵ مقادیر قطر اصلی حاصل همبستگی گویه های یک سازه با سایر سازه‌های مدل است. براساس این مقادیر درج شده در جدول مزبور، روایی واگرا برقرار است. براین اساس می توان با مدل بیرونی پژوهش اطمینان نمود.

جدول ۶. خلاصه نتایج بخش ساختاری مدل (روابط سازه‌های مدل)

رابطه	ضریب مسیر	آماره t	معناداری	نتیجه	اندازه اثر	تفسیر
سواد دیجیتال ← اشتراک گذاری دانش آموزشی	۰/۱۷۱	۳/۵۴۸	۰/۰۰۰	تایید	۰/۰۲۶	ضعیف
سواد دیجیتال ← فرهنگ سازمانی	۰/۹۲۱	۹۲/۰۲۹	۰/۰۰۰	تایید	۰/۵۷۴	خیلی قوی
فرهنگ سازمانی ← اشتراک گذاری دانش آموزشی	۰/۷۵۱	۱۶/۱۵۷	۰/۰۰۰	تایید	۰/۵۰۲	خیلی قوی
سواد دیجیتال ← فرهنگ سازمانی ← اشتراک گذاری دانش آموزشی	۰/۸۰۲	۹/۲۷	۰/۰۰۰	تایید	---	---

استفاده شد. هرچه مقدار ضریب تعیین سازه‌های درون‌زای مدل بیشتر باشد، نشان از برازش بهتر مدل است. مقادیر ضریب تعیین در سه سطح ضعیف (۰/۱۹)، متوسط (۰/۳۳) و قوی (۰/۶۷) برازش بخش ساختاری مدل را نشان می‌دهند (چین^۲، ۱۹۹۸). شاخص‌های ضریب تعیین و ضریب تعیین تعدیل شده در جدول ۷ گزارش شده است.

بررسی میزان قدرت پیش‌بینی مدل

از شاخص ارتباط پیش‌بین^۳ برای سنجش قدرت پیش‌بینی مدل استفاده گردید. این شاخص بوسیله استون و گیزر^۴ معرفی شده و با روش بلایند فولدینگ برآورد می‌شود. اگر مقدار شاخص ارتباط پیش‌بین مثبت باشد نشان می‌دهد که مدل از توان پیش‌بینی مناسبی برخوردار است. همچنین مقدار شاخص ارتباط پیش‌بین تعدیل شده اثر نسبی شاخص ارتباط پیش‌بین را برآورد می‌کند. در اینجا نیز سه مقدار ۰/۰۲ (ضعیف)، ۰/۱۵ (متوسط) و ۰/۳۵ (بزرگ) برای ارزیابی میزان تناسب استفاده می‌شود (هیر^۵ و همکاران، ۲۰۲۱). نتایج محاسبه شاخص ارتباط پیش‌بین و ارتباط پیش‌بین تعدیل شده در جدول ۷ ارائه شده است.

براساس اطلاعات جدول ۶، ضریب مسیر به دست آمده در تمامی موارد در دامنه ۱+ و ۱- قرار دارد. همچنین آماره t نیز بزرگتر از ۱/۹۸ به دست آمده است. بنابراین با اطمینان ۹۵ درصد می‌توان گفت تمامی فرضیه‌ها تایید می‌گردد.

بررسی میزان تأثیرگذاری متغیر مستقل بر متغیرهای وابسته

به منظور محاسبه میزان تأثیر متغیر مستقل بر متغیرهای وابسته در این پژوهش از معیار اندازه اثر (F^2) استفاده گردید. براساس دیدگاه کوهن (۲۰۱۳)، برای معیار اندازه اثر به ترتیب مقدار ۰/۰۲ (ضعیف)، ۰/۱۵ (متوسط) و ۰/۳۵ (بزرگ) در نظر گرفته می‌شود. مقادیر اندازه اثر در جدول ۶ ارائه شده است. براساس نتایج حاصل از تحلیل صورت گرفته، اندازه اثر سواد دیجیتال بر اشتراک گذاری دانش آموزشی توسط معلمان، ۰/۰۲۶ برآورد شده است که مقداری ضعیف است. اندازه اثر سواد دیجیتال بر فرهنگ سازمانی ۰/۵۷۴ برآورد گردید که مقدار خیلی قوی است. همچنین اندازه اثر فرهنگ سازمانی بر اشتراک گذاری دانش آموزشی توسط معلمان ۰/۵۰۲ محاسبه شد که مقدار خیلی قوی است.

بررسی میزان تأثیرپذیری متغیرهای وابسته از متغیر مستقل

به منظور محاسبه میزان تغییرات متغیرهای وابسته توسط متغیرهای مستقل، از ضریب تعیین^۱ برای سازه‌های درون‌زا

2. Chin

3. Predictive relevance (Q^2)

4. Stone & Geisser

5. Hair

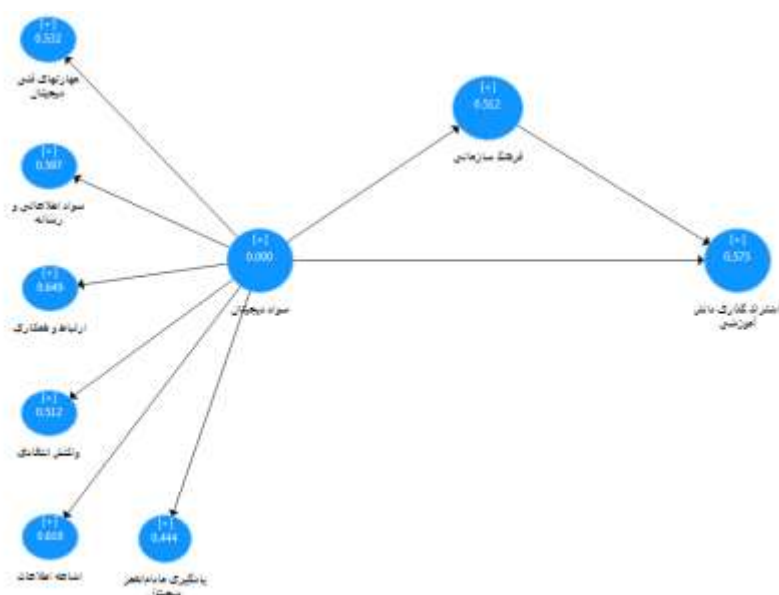
1. Coefficient of determination (R^2)

جدول ۷. ضرایب شاخص تعیین و شاخص ارتباط پیش‌بین

سازه‌های اصلی	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل‌شده	ارتباط پیش‌بین	ارتباط پیش‌بین تعدیل‌شده	تفسیر
مهارت‌های فنی دیجیتال	۰/۸۱۰	۰/۸۱۰	۰/۵۳۲	۰/۴۷۲	قوی
سواد اطلاعاتی و رسانه	۰/۸۷۰	۰/۸۶۷	۰/۵۹۷	۰/۵۱۵	قوی
ارتباط و همکاری	۰/۶۱۰	۰/۶۰۹	۰/۶۴۹	۰/۵۵۴	قوی
واکنش انتقادی	۰/۸۲۶	۰/۸۲۶	۰/۵۱۲	۰/۴۱۶	قوی
اشاعه اطلاعات	۰/۸۹۷	۰/۸۷۲	۰/۶۱۹	۰/۵۲۹	قوی
یادگیری مادام‌العمر دیجیتال	۰/۷۴۴	۰/۷۴۱	۰/۴۴۴	۰/۳۸۲	قوی
سواد دیجیتال	---	---	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	قوی
فرهنگ سازمانی	۰/۸۴۸	۰/۸۴۷	۰/۵۵۸	۰/۵۱۲	قوی
اشتراک‌گذاری دانش آموزشی	۰/۸۲۹	۰/۸۲۸	۰/۶۰۸	۰/۵۷۲	قوی

براساس نتایج حاصل از محاسبه ضریب تعیین در جدول ۷، سازه‌های درون‌زای مدل پژوهش دارای ضریب تعیین قوی می‌باشند. این نتایج بیان‌کننده میزان تغییرات متغیر اشتراک‌گذاری دانش آموزشی توسط ابعاد سواد دیجیتال و فرهنگ سازمانی است. مقادیر ضریب تعیین و ضریب تعدیل‌شده برای سازه‌های درون‌زا بسیار نزدیک به هم است که نشان می‌دهد

می‌توان به ضریب تعیین اعتماد کرد. همچنین، براساس اطلاعات جدول ۷، شاخص ارتباط پیش‌بین به ترتیب برای سواد دیجیتال (۰/۰۰)، فرهنگ سازمانی (۰/۵۱۲) و اشتراک‌گذاری دانش آموزشی (۰/۵۷۲) به دست آمده است. بنابراین مدل از قابلیت پیش‌بینی قوی برخوردار است. مدل پژوهش در حالت شاخص ارتباط پیش‌بین در شکل ۴ ارائه شده است.

شکل ۴. شاخص ارتباط پیش‌بین سازه‌ها (بلایند فولدینگ)

ارزیابی برازندگی مدل

در این پژوهش به منظور ارزیابی برازندگی مدل از شاخص GOF (نیکویی برازش)، RMS-theta (تنای ریشه میانگین مربعات)، شاخص SRMR (ریشه میانگین مربعات باقی‌مانده استاندارد)، و NFI (شاخص برازش هنجار شده) استفاده گردید. برای شاخص GoF سه مقدار ۰/۰۱، ۰/۲۵ و ۰/۳۶ به عنوان

مقادیر ضعیف، متوسط و قوی معرفی شده است. برای شاخص RMS_theta مقادیر زیر ۰/۱۲ نشانه تناسب مدل است، در حالی که مقادیر بالاتر نشان‌دهنده عدم تناسب است. شاخص SRMR نیز بهتر است زیر ۰/۱ و خیلی سخت‌گیرانه کمتر از ۰/۰۸ باشد (حبیبی و عدن ور، ۱۳۹۶).

جدول ۸. ارزیابی برازش مدل

شاخص	GOF	RMS_theta	SRMR	NFI	شاخص تناسب به‌هنجار
مقدار قابل قبول	بزرگتر از ۰/۳۶	کوچکتر از ۰/۱۲	کوچکتر از ۰/۰۸	بزرگتر از ۰/۶	کوچکتر از ۵
مقدار برآورد شده	۰/۷۵۹	۰/۱۱۳	۰/۰۷۳	۰/۸۳۱	۲/۲۱۶

در این مطالعه شاخص GOF برابر ۰/۷۵۹ (بزرگتر از ۰/۳۶)، شاخص RMS_theta برابر ۰/۱۱۳ (کوچکتر از ۰/۱۲)، شاخص SRMR برابر ۰/۰۷۳ (کوچکتر از ۰/۰۸)، شاخص NFI برابر ۰/۸۳۱ (بزرگتر از ۰/۶) و شاخص تناسب به‌هنجار برابر ۲/۲۱۶ (کوچکتر از ۵)، برآورد شد، بنابراین مدل از برازش خوبی برخوردار است.

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج این پژوهش نشان داد که سواد دیجیتال معلمان به‌طور معناداری اشتراک‌گذاری دانش آموزشی را تقویت می‌کند. این رابطه را می‌توان با اتکا به نظریه مدیریت دانش تبیین کرد؛ زیرا برخورداری از شایستگی‌های دیجیتال، توانایی معلمان را در جست‌وجو، ارزیابی، تولید و انتشار دانش افزایش می‌دهد و موانع زمانی و مکانی تبادل دانش را کاهش می‌دهد. در نتیجه، معلمان نه‌تنها به منابع آموزشی دسترسی مؤثرتری پیدا می‌کنند، بلکه از طریق بسترهای دیجیتال، تعاملات حرفه‌ای بیشتری با همکاران برقرار کرده و دانش صریح و ضمنی خود را آسان‌تر به اشتراک می‌گذارند. این تبیین با یافته‌های مرجانی و مرجانی طهیر (۲۰۲۴) و وانگ و نوهه (۲۰۱۰) همسو است که سواد دیجیتال را یکی از پیش‌نیازهای شکل‌گیری جوامع یادگیری حرفه‌ای و توسعه رفتارهای اشتراک‌گذاری دانش معرفی کرده‌اند.

در تبیین این یافته می‌توان گفت که سواد دیجیتال، امکان دسترسی سریع‌تر به منابع، مستندسازی تجربیات آموزشی و ارتباط مؤثر با همکاران را فراهم می‌سازد. معلمان که توانایی استفاده هدفمند از ابزارهای دیجیتال را دارند، نه‌تنها مصرف‌کننده دانش هستند، بلکه به تولیدکننده و به‌اشتراک‌گذارنده فعال دانش نیز تبدیل می‌شوند. نتایج پژوهش سوله‌ری و همکاران (۲۰۲۴) نیز نشان می‌دهد که شایستگی‌های دیجیتال نقش مهمی در شکل‌گیری رفتارهای اشتراک‌گذاری دانش در محیط‌های آموزشی دارند.

یافته‌های پژوهش حاضر نشان می‌دهد که ابعاد مختلف سواد دیجیتال اثرگذاری متفاوتی بر اشتراک‌گذاری دانش دارند. از یک‌سو، مهارت‌های فنی دیجیتال نقش مهمی در تسهیل

اشتراک‌گذاری دانش ایفا می‌کنند؛ زیرا بدون تسلط بر ابزارها و سامانه‌های دیجیتال، امکان انتقال مؤثر دانش (به‌ویژه دانش صریح) کاهش می‌یابد. نتایج پژوهش گالیندو و شکا^۲ (۲۰۲۱) در حوزه آموزش نشان می‌دهد که ضعف در مهارت‌های فنی یکی از موانع اصلی مشارکت معلمان در فعالیت‌های اشتراک‌گذاری دانش است.

از سوی دیگر، سواد اطلاعاتی و رسانه‌ای به معلمان کمک می‌کند تا محتوای آموزشی معتبر را شناسایی، ارزیابی و بازتولید کنند و این امر کیفیت دانش به‌اشتراک گذاشته‌شده را افزایش می‌دهد. نتایج پژوهش هاتلویک و همکاران^۳ (۲۰۱۵) نشان می‌دهد معلمان که از سواد اطلاعاتی بالاتری برخوردارند، تمایل بیشتری به اشتراک‌گذاری منابع و تجربیات آموزشی خود دارند، زیرا از اعتبار و ارزش محتوای ارائه‌شده اطمینان دارند.

همچنین ارتباط و همکاری دیجیتال به‌عنوان یکی از ابعاد کلیدی سواد دیجیتال، بستر تعامل حرفه‌ای میان معلمان را تقویت می‌کند. ابزارهای ارتباطی دیجیتال امکان شکل‌گیری شبکه‌های غیررسمی دانش، یعنی تعاملات حرفه‌ای و داوطلبانه میان معلمان خارج از ساختارها و رویه‌های رسمی مدرسه (مانند گروه‌های مجازی، تبادل تجربیات آموزشی و مشورت‌های روزمره)، را فراهم می‌سازند. این شبکه‌ها نقش مهمی در انتقال دانش ضمنی و تسهیل یادگیری حرفه‌ای ایفا می‌کنند. این یافته با نتایج پژوهش رودکر و پونی^۴ (۲۰۱۷) همسو است که بر نقش فناوری‌های تعاملی در تقویت سرمایه اجتماعی و اشتراک‌گذاری دانش تأکید کرده‌اند. در مجموع، می‌توان نتیجه گرفت که سواد دیجیتال معلمان نه‌تنها یک توانمندی فردی، بلکه یک محرک سازمانی برای اشتراک‌گذاری دانش آموزشی است. با این حال، همان‌گونه که نتایج پژوهش حاضر نشان داد، اثرگذاری این عامل زمانی به حداکثر می‌رسد که در بستر یک فرهنگ سازمانی حمایتی و مشارکتی قرار گیرد؛ موضوعی که در بخش بعدی فصل پنجم به‌طور تفصیلی مورد بحث قرار خواهد گرفت.

در مورد نقش واسطه‌ای فرهنگ سازمانی، یافته‌های پژوهش حاضر نشان می‌دهد که تأثیر سواد دیجیتال معلمان بر

2. Galindo et al

3. Hatlevik et al

4. Redecker & Punie

1. Sulehri et al

پژوهش‌های آموزشی نشان داده‌اند که در مدارس دارای فرهنگ مشارکتی، معلمان بیشتر از ابزارهای دیجیتال برای تبادل تجربه، تولید مشترک محتوا و حل مسائل آموزشی استفاده می‌کنند (هارگراوس و اوکاننر، ۲۰۱۸).

از سوی دیگر، نقش واسطه‌ای فرهنگ سازمانی مدرسه نشان می‌دهد که سیاست‌های صرفاً فناورانه (مانند تجهیز مدارس به فناوری) بدون توجه به مؤلفه‌های فرهنگی، اثرگذاری محدودی خواهند داشت. این یافته با گزارش‌های سازمان‌های بین‌المللی همخوان است که تأکید می‌کنند تحول دیجیتال در آموزش، بیش از آنکه مسئله فناوری باشد، یک مسئله فرهنگی و سازمانی است (اوای‌سی‌دی، ۲۰۲۳).

مطالعات سیاست‌گذاری آموزشی نیز نشان می‌دهد که فناوری بدون توجه به زمینه فرهنگی سازمانی نمی‌تواند اثرات پایدار در بهبود عملکرد مدرسه، اشتراک‌گذاری دانش و نوآوری آموزشی ایجاد کند. به‌علاوه، این مطالعات تأکید می‌کنند که تحول دیجیتال در آموزش نیازمند مشارکت فعال معلمان، تقویت مهارت‌های دیجیتال آن‌ها و پشتیبانی فرهنگی برای پذیرش و استفاده از فناوری در فرآیندهای یادگیری و تدریس است (نینا جیان و نوال مصطفی، ۲۰۲۴).

در مجموع، نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که فرهنگ سازمانی مدرسه به‌عنوان یک مکانیسم کلیدی، نقش پیونددهنده بین توانمندی‌های دیجیتال معلمان و رفتارهای اشتراک‌گذاری دانش آموزشی را ایفا می‌کند. این یافته ضمن تأیید مبانی نظری مدیریت دانش و فرهنگ سازمانی، بر ضرورت توجه هم‌زمان به توسعه سواد دیجیتال معلمان و اصلاح و تقویت فرهنگ سازمانی مدارس تأکید دارد.

پژوهش حاضر با هدف بررسی رابطه بین سواد دیجیتال معلمان و اشتراک‌گذاری دانش آموزشی با تأکید بر نقش واسطه‌ای فرهنگ سازمانی مدرسه انجام شد. نتایج کلی پژوهش نشان داد که سواد دیجیتال معلمان یکی از عوامل کلیدی در ارتقای اشتراک‌گذاری دانش آموزشی در مدارس است و این رابطه به‌صورت معناداری تحت تأثیر فرهنگ سازمانی مدرسه قرار دارد. به‌عبارت دیگر، اشتراک‌گذاری دانش آموزشی نه‌تنها حاصل توانمندی‌های فردی معلمان در استفاده از فناوری‌های دیجیتال است، بلکه به‌شدت به بستر فرهنگی و سازمانی مدرسه وابسته است.

بر اساس یافته‌ها، معلمان که از سطوح بالاتری از سواد دیجیتال برخوردارند، توانایی بیشتری در تولید، مستندسازی و انتقال دانش آموزشی (اعم از دانش ضمنی و صریح) دارند. این

اشتراک‌گذاری دانش، صرفاً یک اثر مستقیم و فردی نیست، بلکه تا حد زیادی از طریق بستر فرهنگی مدرسه تقویت یا تضعیف می‌شود. به بیان دیگر، حتی در شرایطی که معلمان از مهارت‌ها و شایستگی‌های دیجیتال مطلوبی برخوردار باشند، نبود فرهنگ سازمانی حمایتی می‌تواند مانع بروز کامل رفتارهای اشتراک‌گذاری دانش شود. این بخش از یافته با دیدگاه‌های نظری فرهنگ سازمانی که فرهنگ را به‌عنوان سیستم ارزش‌ها، هنجارها و باورهای مشترک معرفی می‌کنند که رفتار کارکنان را هدایت می‌کند، مطابقت دارد (دنیسون، ۲۰۰۰؛ اسچین، ۲۰۱۰).

در مدارس، فرهنگ سازمانی می‌تواند تعیین کند که آیا اشتراک‌گذاری دانش به‌عنوان یک رفتار ارزشمند و تشویق‌شده تلقی می‌شود یا به‌عنوان فعالیتی پرخطر و کم‌فایده. پژوهش‌های اخیر نشان می‌دهند که فرهنگ‌های مبتنی بر اعتماد، مشارکت و یادگیری سازمانی زمینه را برای اشتراک‌گذاری دانش و همکاری حرفه‌ای فراهم می‌سازند (سروستانی و همکاران، ۲۰۲۲؛ بیرانوند و همکاران، ۱۴۰۴).

از منظر تبیینی، نقش واسطه‌ای فرهنگ سازمانی مدرسه بدین معناست که بیانگر آن است که سواد دیجیتال به‌تنهایی تضمین‌کننده افزایش اشتراک‌گذاری دانش نیست، بلکه این توانمندی زمانی به رفتارهای اشتراک‌گذاری دانش منجر می‌شود که در بستر فرهنگی مبتنی بر اعتماد، همکاری، مشارکت و حمایت سازمانی قرار گیرد. بنابراین، فرهنگ سازمانی سازوکاری را فراهم می‌آورد که از طریق آن، ظرفیت‌های ناشی از سواد دیجیتال به تعاملات حرفه‌ای و اشتراک‌گذاری دانش آموزشی تبدیل می‌شوند.

نتایج تحقیقات کابرا و کاربرا (۲۰۲۵)، استنیو (۲۰۲۲) و زنگ و همکاران (۲۰۲۵) نشان می‌دهند که سواد دیجیتال معلمان باعث افزایش تعاملات حرفه‌ای و ایجاد شبکه‌های ارتباطی گسترده‌تر در محیط‌های آموزشی می‌شود و این تعاملات، به‌ویژه در بستر ابزارهای دیجیتال، زمینه را برای اشتراک‌گذاری دانش فراهم می‌سازد. همچنین، در ادبیات مدیریت و رفتار سازمانی ثابت شده که احساس امنیت روانی در محیط کاری موجب افزایش اعتماد و تمایل افراد به اشتراک‌گذاری اطلاعات، تجربیات و دانش می‌گردد.

از این رو، سواد دیجیتال در بستر هنجارهای همکاری و حمایت سازمانی می‌تواند با تقویت تعاملات حرفه‌ای و امنیت روانی، رفتارهای اشتراک‌گذاری دانش را تقویت کند. در محیط مدرسه، ابعادی از فرهنگ سازمانی مانند حمایت مدیر، اعتماد متقابل، مشارکت معلمان در تصمیم‌گیری و انسجام حرفه‌ای نقش کلیدی در فعال‌سازی ظرفیت‌های دیجیتال معلمان دارند.

به‌طور کلی، نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که سیاست‌ها و برنامه‌های آموزشی که تنها بر تجهیز مدارس به فناوری‌های نوین تمرکز دارند، بدون توجه به توسعه سواد دیجیتال معلمان و اصلاح فرهنگ سازمانی مدارس، اثربخشی محدودی خواهند داشت. بنابراین، رویکردی جامع و سیستمی در برنامه‌ریزی آموزشی می‌تواند نقش مؤثری در بهبود اشتراک‌گذاری دانش و ارتقای کیفیت آموزش ایفا کند.

راهکارها

- پیشنهاد می‌گردد که نقش متغیرهای مداخله‌گر دیگر مانند هوش هیجانی و سبک‌های مدیریتی در رابطه بین سواد دیجیتال و فرهنگ سازمانی معلمان در محیط مدارس مورد بررسی قرار گیرد.
- پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آتی، نقش سطح سواد دیجیتال معلمان در استفاده از شبکه‌های اجتماعی و تأثیر آن بر اشتیاق تحصیلی دانش‌آموزان مورد بررسی قرار گیرد.

سپاسگزاری

نویسندگان لازم می‌دانند از تمامی معلمان و مدیران محترم مدارس دوره ابتدای استان تهران به خاطر همکاری در گردآوری داده‌های این پژوهش قدردانی نمایند. همچنین از زحمات تیم مدیریت محترم فصلنامه علمی پژوهش‌های کتابخانه‌های دیجیتال و هوشمند و داوران محترم کمال سپاسگزاری را داریم.

نتیجه مؤید دیدگاه ردگر و پونی (۲۰۱۷) است که سواد دیجیتال را یکی از شایستگی‌های بنیادین معلمان در قرن بیست‌ویکم می‌دانند و آن را پیش‌شرط مشارکت فعال در جوامع یادگیری حرفه‌ای معرفی می‌کنند. از سوی دیگر، نتایج پژوهش نشان داد که فرهنگ سازمانی مدرسه به‌عنوان یک متغیر واسطه‌ای، نقش تعیین‌کننده‌ای در تبدیل توانمندی‌های دیجیتال معلمان به رفتارهای واقعی اشتراک‌گذاری دانش دارد. مدرسی که از فرهنگ مشارکتی، حمایتی و مبتنی بر اعتماد برخوردارند، زمینه بروز و تقویت اشتراک‌گذاری دانش را فراهم می‌کنند؛ در حالی که در غیاب چنین فرهنگی، حتی معلمان دارای سواد دیجیتال بالا نیز ممکن است تمایل کمتری به تسهیم دانش خود نشان دهند. این یافته با نظریه‌های فرهنگ سازمانی و مدیریت دانش همسو است که فرهنگ را عامل پیونددهنده بین منابع انسانی و عملکرد سازمانی می‌دانند (اسچین، ۲۰۲۴). در مجموع، می‌توان نتیجه گرفت که سواد دیجیتال معلمان و فرهنگ سازمانی مدرسه رابطه‌ای مکمل و هم‌افزا دارند. توسعه پایدار اشتراک‌گذاری دانش آموزشی در مدارس مستلزم توجه هم‌زمان به ارتقای مهارت‌ها و شایستگی‌های دیجیتال معلمان از یک‌سو و تقویت فرهنگ سازمانی یادگیرنده، مشارکتی و حمایتی از سوی دیگر است. این نتیجه با گزارش‌های بین‌المللی اوای‌سی‌دی (۲۰۲۳) نیز همخوان است که تحول دیجیتال در آموزش را فرآیندی فراتر از تأمین فناوری و وابسته به عوامل انسانی و فرهنگی می‌دانند.

References

- Agus, M. (2026). Critical digital literacy for teachers: Evaluating pedagogical models, support systems, and policy implications in a hybrid learning era. *Teaching and Teacher Education*, 175, 105437. [10.1016/j.tate.2026.105437](https://doi.org/10.1016/j.tate.2026.105437)
- Alavi, M., & Leidner, D. E. (2001). Knowledge management and knowledge management systems: Conceptual foundations and research issues. *MIS Quarterly*, 107, 36.
- Biranvand, A., Ghasemnejad, Gh. R., & Alikarami, k. (2025). The Effect of Social Vitality on the Relationship between Religious Orientation and Willingness to Share Knowledge among Teachers, *Library and Information Science Research*, 15(2), 193-216.
- Cabrera, E. F., & Cabrera, A. (2005). Fostering knowledge sharing through people management practices. *The international journal of human resource management*, 16(5), 720-735. <https://doi.org/10.1080/09585190500083020>
- Carretero, S., Vuorikari, R., & Punie, Y. (2017). DigComp 2.1. *The Digital Competence Framework for Citizens. With eight proficiency levels and examples of use*. Publications Office of the European Union.
- Denison, Daniel R. (2000). Organizational culture: Can it be a key lever for driving organizational change. *The International Handbook of Organizational Culture and Climate*, 18(4), 347-72.
- Fullan, M., & Quinn, J. (2020). *How Do Disruptive Innovators Prepare Today's Students to Be Tomorrow's Workforce?: Deep Learning: Transforming Systems to Prepare Tomorrow's Citizens*. <https://doi.org/10.18235/0002959>
- Galindo, L., Perset, K., & Sheeka, F. (2021). An overview of national AI strategies and policies. *OECD Going Digital Toolkit Notes*.

- Gil-Flores, J., Rodr gez-Santero, J., & Ortiz-de-Villate, C. (2024). Teaching practices and organisational aspects associated with the use of ICT. *Large-scale Assessments in Education*, 12(1), 26. DOI:[10.1186/s40536-024-00215-w](https://doi.org/10.1186/s40536-024-00215-w)
- Grefen, P. (2021). Digital Literacy and Electronic Business. *Encyclopedia*, 1(3), 934-941. <https://doi.org/10.3390/encyclopedia1030071>
- Habibi, A., & Adenvar, M. (2017). *Structural Equation Modeling Book*. Jihad Daneshgahi Publications.
- Hair Jr, J. F., Hult, G. T. M., Ringle, C. M., Sarstedt, M., Danks, N. P., & Ray, S. (2021). *Partial least squares structural equation modeling (PLS-SEM) using R: A workbook* (p. 197). Springer Nature.
- Hargreaves, A., & O'Connor, M. T. (2018). *Collaborative professionalism: When teaching together means learning for all*. Corwin Press.
- Hatlevik, O. E., Gu mundsd tir, G. B., & Loi, M. (2015). Examining factors predicting students' digital competence. *Journal of Information Technology Education. Research*, 14, 123.
- Lee, T. T. (2018). *Knowledge sharing behavior: clarifying its measurement and antecedents*. University of South Florida.
- Marjani, M., & Tahir, A. N. M. (2024). Leadership and Knowledge Sharing: Key Factors in Enhancing School Learning Outcomes. *Journal of Leadership, Management and Policy in Education*, 2(1), 18-29. <https://doi.org/10.51454/jlmpedu.v2i1.623>
- Nguyen, Mai; Fry, Marie-Louise; & Arli, Denni. (2024). Share or Not Share Knowledge: Posters Versus Lurkers in Organisational Online Knowledge Sharing and Internal Marketing. *Australasian Marketing Journal*, 32(2), 151-161.
- Nguyen, T. P. L., Doan, X. H., Tran, M. D., Le, T. T., & Nguyen, Q. T. (2019). Knowledge sharing and individual performance: The case of Vietnam. *Uncertain Supply Chain Management*, 7(3), 483-494. DOI:[10.5267/j.usecm.2018.11.007](https://doi.org/10.5267/j.usecm.2018.11.007)
- Nina Jian & Nawal Mustafa. (2024). Digital tranformation in education policy implementation: Examining governnance mechanisms and success factors in OECD countries. *Lex Localis - Journal of Local Self-Government*, 22(4), 459-463. <https://doi.org/10.52152/22.4.459-463>
- Nonaka, I., & Takeuchi, H. (1995). *The Knowledge Creating*. New York, 304.
- OECD. (2023). Science, technology and innovation. Retrieved from <https://www.oecd.org/en/topics/science-technology-and-innovation.html>
- Phippen, Andy. (2025). Digital Literacy. In *Encyclopedia of Libraries, Librarianship, and Information Science* (pp. 125-132). Elsevier. DOI:[10.1016/B978-0-323-95689-5.00097-3](https://doi.org/10.1016/B978-0-323-95689-5.00097-3)
- Redecker, C., & Punie, Y. (2017). Digital competence of educators. *Edited by Yves Punie*.
- Redecker, Ch. (2017). *European framework for the digital competence of educators: DigCompEdu*.
- Reis-Andersson, J. (2024). Leaders' perceptions of digitalisation in K 12 education: influencing arrangements for leading the expansion of digital technologies. *Discover Education*, 3(1), 143. DOI:[10.1007/s44217-024-00247-y](https://doi.org/10.1007/s44217-024-00247-y)
- Sahraian, K., Biranvand, A., Ghobadi Azad, E. (2025). The Effect of the Motivation of Regulatory Focus on the Process of Knowledge Sharing and Knowledge Hiding. *Library and Information Science Research*, 15(1), 207-228. DOI: [10.22067/infosci.2024.87424.1200](https://doi.org/10.22067/infosci.2024.87424.1200)
- Sarvestani, M. S., & Shojaeifard, A. (2022). Organisational trust and tacit knowledge transfer. *DESIDOC Journal of Library & Information Technology*, 42(5), 325-330.
- Schein, E. H. (2010). *Organizational culture and leadership* (Vol. 2). John Wiley & Sons.
- Staneiu, R. M. (2022). Psychological safety as a catalyst for knowledge sharing. In *Proceedings of the International Conference on Business Excellence* (Vol. 16, No. 1, pp. 98-108). Bucharest University of Economic Studies.
- Sulehri, I. G., Rafiq, M., & Arshad, A. (2024). Exploring the effect of information literacy skills and digital skills on knowledge sharing and research productivity. *Global Knowledge, Memory and Communication*.
- van Laar, E., van Deursen, A. J. A. M., van Dijk, J. A. G. M., & de Haan, J. (2020). Determinants of 21st-Century Skills and 21st-Century Digital Skills for Workers: A Systematic Literature Review. *Sage Open*, 10(1). <https://doi.org/10.1177/2158244019900176>
- Van Laar, E., van Deursen, A. J., Helsper, E. J., & Schneider, L. S. (2025). Developing

- performance tests to measure digital skills: Lessons learned from a cross-national perspective. *Media and Communication*, 13. <https://doi.org/10.17645/mac.8988>
- Wang, S., & Noe, R. A. (2010). Knowledge sharing: A review and directions for future research. *Human resource management review*, 20(2), 115-131.
- Wider, W., Saad, A., Mahmood, N. A., Ishak, S., Aziz, M. R. A., Wu, C., ... & Tanucan, J. C. M. (2026). Digital literacy in enhancing collaborative teaching: A systematic review. *International Review of Research in Open and Distributed Learning*, 27(1), 210-234. DOI:10.19173/irrodl.v27i1.8717
- Wohlfart, O., & Wagner, I. (2023). Teachers' role in digitalizing education: an umbrella review. *Educational technology research and development*, 71(2), 339-365. DOI: 10.1007/s11423-022-10166-0
- Yang, H. (2026). From digital literacy to digital competence: The structure of Teacher Digital Competence (TDC). *Innovations in Education and Teaching International*, 63(2), 666-678. <https://doi.org/10.1080/14703297.2024.2437675>
- Zeng, Y., Zhang, W., Wang, Sh., & Sun, N. (2025). Teachers' knowledge sharing behaviors and TPACK in the digital age: the roles of gender and social-technical capital. *Humanities and Social Sciences Communications*, 12(1). DOI:10.1057/s41599-025-05843-3